

τοῦ εἰδήμονος, ἀλλὰ καὶ παντὸς μεμορφωμένου ἰδιώτου νὰ κινήσωσι τὸ ἐνδιαφέρον. Τὴν σήμερον γνωρίζομεν πλεῖστα καὶ λίαν ἀξιοπερίεργα φαινόμενα κινήσεως τῶν φυτικῶν ὀργανισμῶν, περὶ τῆς υπάρξεως τῶν ὁποίων οὐδεμίαν γνῶσιν εἶχον οἱ βοτανικοὶ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, πολλὰ δὲ ἄλλα,

γνωστὰ μὲν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Λινναίου, μὴ δυνάμενα ὅμως νὰ ἐξηγηθῶσι, ὁρθῶς ἐξηγοῦνται τὴν σήμερον χάρις εἰς τὰς ἐνεργείας καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας τῶν φυσιολόγων.

* — *

Ο ΝΕΚΡΟΜΑΝΤΙΣ.

(Εἰκὼν ὑπὸ Α. ΛΑΔΜΟΥ.)

Ἀρχαῖον καὶ προγονικὸν εἶνε τὸ ἔθος εἰς ὠρισμένας ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ νὰ ἐπισκεπτόμεθα τοὺς τάφους τῶν νεκρῶν, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν διαφόρους προσφορὰς εἰς ἐνδειξιν ὅτι δὲν τοὺς ἐλησμονήσαμεν καὶ ὅτι ἡ ἀνάμνησίς τῶν θὰ μᾶς μένη ἀείποτε προσφιλέης. Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ἃς καὶ ἡ ἡμετέρα ἐκκλησία καθιέρωσε, νομίζομεν ὅτι αἱ ψυχὰι τῶν ἀποθανόντων οἰκείων καὶ ἀγαπητῶν ἡμῶν ὄντων ἐμφανίζονται τρόπον τινὰ εἰς ἡμᾶς περιβεβλημένοι θεῖαν καὶ οὐρανίαν αἴγλην καὶ ὡσεὶ ἐξ ὑψηλοτέρας σφαίρας ἐπιβλέπουσαι καὶ εὐλογοῦσαι τὴν ἐν τῷ βιωτικῷ σάλῳ πορείαν μας.

Πρὸ πάντων δ' αἰσθανόμεθα αὐτὰς ἐγγύτερον ἡμῶν, ἐὰν προσέλθωμεν εἰς τὸν τόπον ἐν ᾧ κεῖνται τὰ γήινα αὐτῶν λείψανα· ἐκ τῶν κλάδων τῶν πυκνοφύλλων δένδρων τοῦ νεκροταφείου ἀκούομεν τὸ ἀθόρυβον σχεδὸν πτερύγισμα νυκτερινοῦ τινος πτηνοῦ καὶ τὸν ἦχον τοῦτον ἐκλαμβάνομεν ὡς τὸ πνεῦμα ἢ τὴν σκιάν τοῦ τεθνεώτος, ὅστις γενόμενος πτώμα διετήρησε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, ὡς ὑπερφυσικὸν καὶ ἀόρατον ὄν, — ὡς ἀθάνατος ψυχὴ, ἣτις ἀπηλλάγη τῶν τοῦ σώματος αὐτῆς δεσμῶν. Ψυχὴ· καὶ τί ἄρα γε σημαίνει ψυχὴ; Παρ' ὅλα τὰ διδάγματα τῆς ψυχολογίας πάντες σχεδὸν παραδεχόμεθα καὶ θεωροῦμεν αὐτὴν ὡς ἐν φάσμα, τὸ ὁποῖον ζῶντος τοῦ σώματος κάθηται ἐν αὐτῷ καὶ τὸ κυβερνᾷ καὶ μετὰ θάνατον τὸ ἀφίνει καὶ περιέρχεται τῇδε καὶ ἐκεῖσε ἄνευ σκοποῦ.

Τοιαύτην ἐνόμιζον τὴν ψυχὴν οἱ ἄνθρωποι πάντοτε, διότι οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἐμμένουσιν εἰς τὰ παλαιὰ καὶ αἱ προλήψεις καὶ αἱ πλάναι φαίνονται ὡς ἂν νὰ ᾔνε ἀναπόσπαστοι ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐτελειοποίησαν τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πρὸς τοὺς νεκροὺς συγκοινωνίας καὶ ἡμεῖς ἐξακολουθοῦμεν, καὶ μεθ' ἡμῶν πάντα τὰ ἄλλα ἐπὶ γῆς ἔθνη, νὰ συσχετιζόμεθα πρὸς τὰς ψυχὰς τῶν τεθνεώτων, ὑπὸ ἄλλο βεβαίως πρόσχημα καὶ κατὰ διάφορον ἁπλῶς τρόπον. Καὶ οἱ ἀρχαῖοι εἶχον τὰ ψυχασάββατά των καὶ ἄλλας νεκρικὰς ἐορτάς, καθ' ἃς ἐπεσκέπτοντο τοὺς τάφους, ἐστόλιζον αὐτοὺς δι' ἀνθῶν καὶ διὰ καιομένων λαμπάδων, καὶ παρῆχον εἰς τοὺς προσφιλεῖς αὐτῶν νεκροὺς ἐκτὸς τούτων καὶ ἄλλα θετικώτερα δαίγματα τῆς εὐσεβοῦς των συμπαθείας. Τοῖς ἔφερον φαγητὰ καὶ ποτά, ὡς ἂν νὰ ἡδύναντο οὗτοι νὰ φάγῃσι καὶ νὰ πῶσι, πρὸ πάντων δὲ ἄλευρον, ἔλαιον, γάλα, μέλι, οἶνον καὶ τὸ ἀχνίζον αἶμα τῶν θυμάτων, τὰ ὁποῖα ἀποκλειστικῶς ἔθυσον χάριν αὐτῶν καὶ ἔφερον αὐτοῖς καὶ ἄλλα δῶρα. Καὶ παρ' ἡμῶν τὴν σήμερον δὲν συμβαίνει τι διάφορον κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ψυχασαββάτου, ὅτε ὁ καθείς μεταβαίνει εἰς τὸ νεκροταφεῖον, φέρων προσφοράν, οἶνον, κόλλυβα κτλ. μὲ τὴν διαφορὰν μόνον ὅτι ἡ ἐκκλησία ἔδωκεν εἰς τὴν ἐορτὴν ταύτην θρησκευτικὸν τύπον, τὴν ἐνέδυσεν τὸν μανδύαν τῆς σοβαρότητος καὶ τῆς προσευχῆς πρὸς τὸ ὑπέρτατον ὄν, πρὸς ὃ πάντες κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀποτεινόμεθα παρακαλοῦντες,

ὅπως ἐλεήσει καὶ συγχωρήσῃ τὰς ψυχὰς τῶν κεκοιμημένων ἡμῶν ἀδελφῶν.

Ὁ λόγος ὅμως δι' ὃν κυρίως ἡ Ἐκκλησία ἀντεπεξῆλθε κατὰ τῆς αἰτίας ταύτης τῶν ἐθνικῶν ἐορτῆς ἐγκείται εἰς τὸ ὅτι βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον κατὰ τὰς τελετὰς ταύτας ἐξετελοῦντο μαγεῖται καὶ διάφοροι ἄλλαι γοητεῖαι. Ἀφ' οὗ ἅπαξ εἶχον οἱ ἄνθρωποι τὴν συναίσθησιν ὅτι συνεκοινωνοῦν πρὸς τοὺς νεκροὺς, οὐς ἐθεώρουν σοφοὺς καὶ προφητικούς, καὶ ἀφ' οὗ ἡδύναντο νὰ προσφέρωσιν αὐτοῖς δῶρα καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶσιν αὐτοὺς, ἐσκέφθησαν ἐπομένως νὰ ἐπωφεληθῶσι τὴν προσέγγισιν ταύτην καὶ νὰ ἐπερωτῶσι τὰ πνεύματα περὶ πραγμάτων ἀποκρύφων ἢ μελλόντων νὰ συμβῶσιν. Οὕτως ἐγεννήθη ἡ νεκρομαντεία, ἣτις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐσήμαινε τὴν ἀκακὸν συνομιλίαν πρὸς ἀγαπητὸν νεκρὸν, ὡς π. χ. εὐπειθὲς τις υἱός, πρὶν ἢ συλλάβῃ ἀπόφασιν τινα, θὰ ἐπήγαγεν εἰς τὸ τάφον τῆς μητρὸς του καὶ θὰ τῇ ἐξέθετε μετὰ παιδικῆς ἀφελείας τὰς σκέψεις του, παρακαλῶν ὅπως αὐτὴ τὸν βοηθήσῃ καὶ τὸν φωτίσῃ εἰς τὸ καλόν.

Ταχέως ὅμως ἤρχισαν ν' ἀποτεινῶνται καὶ πρὸς πνεύματα, ὅλως μὲν ξένα, τὰ ὁποῖα ὅμως προσεπάθουν νὰ προσελκύσωσι διὰ τῆς παραδέσεως δώρων, θυμάτων καὶ φαγητῶν, τὰ ὁποῖα ἐκεῖνα μετ' ἀγάπης ἔτρωγον κατὰ τὴν ζωὴν των. Ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ μία ὁλόκληρος βραψωδία φέρει τὸν τίτλον „νέκυια“. Ὁ Ὀδυσσεὺς ὁδηγεῖται ὑπὸ τῆς Κίρκης νὰ ὀρύξῃ τάφρον εἰς τὸ δυτικὸν ἄκρον τῆς γῆς, ὅπου δὲν ἀνατέλλει ὁ ἥλιος καὶ ἐπικρατεῖ αἰώνιον σκότος, καὶ ἐκεῖ εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἄδου νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς νεκροὺς μέλι, οἶνον καὶ γάλα καὶ νὰ θύσῃ εἰς αὐτοὺς μέλανα κριὸν καὶ πρόβατον, ἀλλὰ νὰ μὴ ἀφήσῃ τινα αὐτῶν νὰ πλησιάσῃ εἰς τὰ θύματα, πρὶν ἢ ὁ Τειρεσίας πῇ ἐκ τοῦ αἵματος καὶ προσέπῃ αὐτῷ τὰ συμβησόμενα. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐξετέλεσε τὴν συμβουλὴν τῆς σοφῆς μαγίσσης καὶ ἐπιτυχῶς τοῦ ποθομένου. Ἐνταῦθα ὅμως παρατηροῦμεν μίαν πρόοδον εἰς τὴν νεκρομαντείαν· ὁ ἐξορκισμὸς δὲν γίνεται πλέον ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν νεκρῶν, ἀλλ' εἰς τὰς πύλας τοῦ Ἄδου. Τοιαῦται ὅμως πύλαι ὑπῆρχον ἐν Ἑλλάδι πολλαὶ καὶ παρ' ἐκάστην ἐξ αὐτῶν εὐρίσκετο καὶ ἐν χρηστήριον. Τὸ ἀρχαιότερον καὶ περιφημότερον ἐξ αὐτῶν εὐρίσκετο παρὰ τὴν ἐλώδη λίμνην τῆς ἐν Ἠπείρῳ κειμένης Θεσπρωτίας, εἰς ἣν ἐξέβαλλεν ὁ ποταμὸς Ἀχέρων. Ἡ φοβερὰ καὶ πλήρης μυστηρίου θέα, ἣν παρῆχεν ὁ μεταξύ ἀποκρήμων βράχων καὶ ζοφερῶν χαράδρων ῥέων ποταμὸς συνηνωμένη μετὰ τῶν νοσηρῶν ἐξατμίσεων τῆς λίμνης ταύτης ὑπῆρξε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ αἰτία, ὅπως ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς λαὸς πιστεύσῃ, ὅτι ἐνταῦθα ἦσαν ἀνοικταὶ αἱ πύλαι τοῦ Ἄδου καὶ ὅτι ἐντεῦθεν ἡδύναντο νὰ πλησιάσῃ τις εἰς τὰ πνεύματα τῶν τεθνεώτων. Ἐνταῦθα ἔστειλε τοὺς ἀγγελιαφόρους του ὁ τύραννος τῆς Κορίνθου Περίανδρος, εἰς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, ὅτε ἤθελε νὰ μάθῃ

παρά τῆς ἀποθανούσης συζύγου του Μελίσσης ποῦ ἔκειτο ἡ παρακαταθήκη τοῦ ξένου του.

Ἀπὸ τοῦ εἵδους τούτου τῆς ἐπερωτήσεως τῶν νεκρῶν ἡ ἐξ ἐπαγγελματος νεκρομαντεία ἀπέχει μόνον ἐν βῆμα, κατὰ ταύτην δὲ τὸ ἔργον τοῦ ἐξορκιστοῦ ἀναλαμβάνει τρίτος τις, πρὸς αὐτὸ τοῦτο γεγυμνασμένος. Οὕτως ἐγεννήθησαν οἱ μάγοι καὶ οἱ γόητες ὅλων τῶν αἰώνων καὶ ὅλων τῶν ἐθνῶν. Καὶ ἐν αὐτῇ ἀκόμῃ τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἡ νεκρομαντεία ἀπηγορεύετο ὡς εἶδος μαγείας, ὡς π. χ. ἐν τῷ πέμπτῳ βιβλίῳ τοῦ Μωϋσέως λέγεται μεταξύ ἄλλων μηδεὶς ἔστω σοι κοινὸς προφήτης, ἡ ἐξορκιστὴς ἡ νεκρομάντις. Ἀργότερον ὁ Σαοὺλ κατεδίωξεν αὐστηρῶς πάντας τοὺς ἀσχολουμένους εἰς τὴν νεκρομαντείαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος περὶ τὰ τέλη τοῦ ἀτυχοῦς βίου του ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς μίαν νεκρομάντιδα, εἰς τὴν μάγισσαν τοῦ Ἐνδῶρ. Μὴ δυνάμενος πλέον νὰ ἐρωτήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἐγκαταλειφθεὶς ὑφ' ὅλων τῶν προφητῶν ἀπεφάσισεν ὁ βασιλεὺς, τὸ τελευταῖον πολεμῶν κατὰ τῶν Φιλισταίων, νὰ ζητήσῃ συμβουλὴν παρά τῆς σκιᾶς τοῦ Σαμουὴλ καὶ κρυφίως ἀπετάθη πρὸς γυναῖκά τινα, ἥτις διέφυγε τὸν καταδιωγμὸν, ἐπειδὴ ἐλέγετο μήτηρ τοῦ Ἀβνὴρ.

Ὁ Σαμουὴλ ἐξωργισμένος τῷ προανήγγειλε τὴν ἀπώλειαν τοῦ σκήπτρου καὶ τὸν προσεχὲς θάνατόν του. Ὁ δὲ Σαοὺλ, ὁ ῥωμαλέος καὶ ἰσχυρὸς ἀνὴρ, ἔπεσε πρηνὴς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτοῦ ἀκίνητος, ἕως οὗ οἱ παριστάμενοι τὸν ἠνάγκασαν νὰ λάβῃ τι πρὸς βρώσιν. Ὁλόκληρα βιβλία ἐγράφησαν περὶ τοῦ ἀν' ἡ σκιὰ τοῦ Σαμουὴλ ἐφάνη πραγματικῶς, ἡ ἀν' ὅλη ἡ πράξις ἦτο σατανικὸν τέχνασμα τῆς μαγίσης· οἱ ἐκκλησιαστικοὶ πατέρες εὗρισκονται περὶ τούτου ἐν ἀμφιβολίᾳ. Ὁ Ἰώσηπος ἐξυμνεῖ αὐτὴν ὡς ἀνώτερόν τι καὶ ὑπερφυσικὸν ὄν, οἱ δὲ ἐβδωμήκοντα τὴν ὀνομάζουσιν ἐγγαστρίμυθον. Ὅπωςδὴποτε ὅμως ἡ τέχνη

τῆς γοήσεως ταύτης δὲν ἦτο γνωστὴ μόνον εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἀλλ' ἐξ ἀνατολῶν διεδόθη ἀνὰ σύμπαντα τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Καὶ ἡ Ἰταλία ἐν παλαιῷ εἶχε τοὺς νεκρομάντις της, οὗτοι δὲ εἶχον προσκληθῇ τῷ 466 π. Χ. εἰς Σπάρτην, ὅπως ἐξιλεώσωσι τὴν σκιὰν τοῦ Πausanίου· ἐν Ἑλλάδι ἡ Θεσσαλία ἦν ἡ πατρίς καὶ ἡ ἑδρα πάσης μαγείας,

ἐνταῦθα δὲ πρὸς τοὺς Θεσσαλοὺς νεκρομάντις ἦλθεν ὁ Πομπήιος πρὸ τῆς παρά τὴν Φάρσαλον μάχης καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τινὰ λατῖνον ποιητὴν νὰ περιγράψῃ τοὺς τριακονταδύο ἐξορκισμοὺς τῆς νεκρομαντικῆς.

Οἱ νεώτεροι ὅμως θεράποντες τῆς τέχνης ταύτης δὲν ἐπεσκέπτοντο ὡς οἱ παλαιοὶ τοὺς τάφους τῶν νεκρῶν, ἀλλ' ἐξήγον ἐξ αὐτῶν τὰ σκέλητων ἢ τὰ κρανία, καὶ μετέφερον ἐνίοτε μάλιστα ὀλόκληρα τὰ σώματα εἰς τὰ ἐργαστήριά των, ὅπου τὰ ἐθυμίων καὶ τὰ ἐβρεχον δι' αἵματος καὶ ὅπου ἦσαν βέβαιοι, ὅτι ἤθελον λάβει τὴν ποθομένην ἀπάντησιν, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐξιλέωνον τὴν σκιὰν καὶ διὰ θυμάτων εὐμενῶς διέθετον αὐτήν. Πάντες οἱ λαοὶ δι' ὅλων τῶν αἰώνων εἰς τοὺς σκελετοὺς τῶν νεκρῶν ἀπέδιδον μαγικὴν δύναμιν καὶ ἐν τοῖς ἀποκρύφους τῶν Ἰουδαίων βιβλίῳις μέχρι τοῦ νῦν διετη-

ΔΥΣΚΟΛΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ.

ρήθησαν αἱ ἀπαιτούμεναι πρὸς τοῦτο συνταγαί. Οἱ καρβαλισταὶ νομίζουσιν, ὅτι διὰ νὰ παρουσιασθῇ ἡ σκιὰ τοῦ τεθνεώτος πρέπει νὰ γίνῃ ἐπενέργεια ἐπὶ τῆς πνοῆς τῶν ὁσῶν του, οὕτω δ' ἀποκαλοῦσι τὴν ψυχὴν, δυνάμει τῆς ὁποίας κατασκευάζεται τὸ σῶμα, ἥτις φέρει τὴν μορφήν αὐτοῦ καὶ δὲν ἀπομακρύνεται τοῦ σκελετοῦ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως μέχρι τῆς ἀναστάσεως. Συχνάκις περιίπταται ὑπεράνω τοῦ μνήματος καὶ, ὡς λέγει ῥαββινικόν τι βιβλίον, δύνανται νὰ τὴν ἴδωσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς. Ἀποδνήσκοντος τοῦ σώματος ἡ πνοὴ αὐτὴ περιίπτει εἰς τὰς χεῖρας τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων, ὑφ' ὧν

ταλαιπωρεῖται, δύναται ὅμως νὰ κινήσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ νεκροῦ πρὸ πάντων κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος μετὰ θάνατον, ὅτε ἡ ψυχὴ δὲν ἀπώλεσεν εἰσέτι πᾶσαν πρὸς τὸ σῶμα συνάφειαν. Ἐν τοῖς ὁστοῖς λοιπὸν ἔχει ὁ νεκρομάντις λαβὴν, δι' ἧς νὰ δεσμεύσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ νεκροῦ καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν εἰς ὅλα τὰ τεχνάσματα αὐτοῦ τὰ ὅσα διαδραματίζοντα τὸ κυριώτερον πρόσωπον.

Διὰ τί ὅμως νὰ περιχέται συγχρόνως τὸ πτώμα δι' αἵματος; Τοῦτο συμβαίνει, λέγουσιν, ἕνεκα λόγων συμπαθείας. Ὅπως ἐν τοῖς ὁστοῖς, οὕτω καὶ ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀνθρώπου ἐνοικεῖ ἰδίον τι πνεῦμα ζωῆς, μία ψυχὴ τῆς ὁποίας ἔχει ἀνάγκην ὁ νεκρομάντις. Ἡ φιλολογία τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν πάμπολλα ἀφηγεῖται παράδοξα μυθεύματα, καθ' ὅσα πωνοποιοῖς τις π. χ. διωλίζων τὸ αἷμα ἐνδὸς ἀνθρώπου εἶδεν αἴφνης ἐντὸς τοῦ λέβητος ἀνθρωπίνην μορφήν καὶ πλεῖστα ἄλλα. Ἐντεῦθεν λοιπὸν προέβησαν μέχρι καὶ τοῦ νὰ θύωσι ζωντανὰ παιδία, ὅπως διὰ τοῦ αἵματος προσκαλέσωσι τὸν δαίμονά των καὶ τὸν ἐρωτήσωσι περὶ τῶν μελλόντων.

Εἰς τὸ ἀγυρτικὸν τοῦτο ἔργον δύο τινα ὑπεστήριζον τοὺς νεκρομάντις, πρῶτον ἡ τέχνη τοῦ ὀμιλεῖν διὰ τῆς γαστρὸς, ἣν πολλοὶ ἱατροὶ τῶν παλαιῶν καὶ νεωτέρων ἀπολιτίστων ἐθνῶν ἐγίνωσκον καὶ γινώσκουσι, καὶ δεύτερον ἡ χρῆσις ναρκωτικῶν οὐσιῶν, δι' ἧς δύο τινα πάλιν ἐσκοποῦντο, πρῶτον ἡ ἀπονάρκωσις τῶν αἰσθήσεων τῶν παρισταμένων, καὶ δεύτερον ἡ εὐκολος ἐν μέσῳ τοῦ λευκοῦ καπνοῦ παρουσία πραγμάτων, φαινομένων εἰς τοὺς ἐξημένους ἢ ρεμβάζοντας πελάτας ὡς ἀληθῆ φαντάσματα. Τὸ τρίτον ὅμως καὶ κυ-

ριώτερον τοῦ ἀγυρτικοῦ ἐπαγγέλματος τῶν στήριγμα ἦτον ἡ ἀπαιδευσὶς τοῦ ὄχλου καὶ ἡ ἐκ ταύτης προερχομένη εὐπιστία καὶ δεισιδαιμονία. Εἰς τὰς ναρκωτικὰς καὶ δηλητηριώδεις ὕλας ἀπέδιδον ὑπερφυσικὰ χαρίσματα καὶ ἐνόμιζον, ὅτι δι' αὐτῶν ἐνήργουν θεῖαι καὶ οὐράναι δυνάμεις· τοὺς ἔχοντας δὲ γνώσεις περὶ τῶν διαφόρων φυσιολογικῶν ιδιοτήτων τῶν ὕλῶν τούτων ἐσέβοντο καὶ ἐξετίμων, ὡς ὄντα ἀνώτερα τῶν κοινῶν ἀνθρώπων καὶ ἱκανὰ νὰ σχηματίσωσι τὴν γέφυραν, δι' ἧς ἡ ὕλη συγκοινωνεῖ πρὸς τὸ πνεῦμα, ἥτις ὅμως κατὰ τὰς περιστάσεις ἠδύνατο ἀπὸ μεσάζοντος νὰ μεταβληθῇ εἰς κύριον ἐξουσιάζοντα τὰ πνεύματα καὶ ἐπιτάττοντα αὐτοῖς νὰ πράξωσιν ὅ,τι ἂν αὐτοὺς θέλῃ.

Ἡ ἡμετέρα εἰκὼν μᾶς ὁδηγεῖ εἰς τὸ ἐργαστήριον ἀρχαίου νεκρομάντεως, ἀληθῆ φωλεὰν θηριώδους τέρατος, γέμουσαν βιβλίων, φιαλῶν, ποτηρίων καὶ ἐργαλείων, ὡς τὸ σπουδαστήριον τοῦ Φάουστ· παρατηρεῖ δὲ τις ἐν αὐτῇ καὶ πολλὰ κranία καὶ ἄλλα ἀντικείμενα ἐνθυμίζοντα ἡμῖν τὴν ἀνατομίαν. Τὸ σκοτεινὸν καὶ ἀψιδωτὸν κοίλωμα εἰς τὸ βάθος εἶνε ἡ σκηνή, ἐφ' ἧς ὀπισθεν νεφῶν καπνοῦ καὶ διαφανοῦς ὀθόνης θ' ἀναφανῶσιν αἱ σκιαὶ τῶν τεθνεώτων. Ὁ νεκρομάντις κατὰ μορφήν καὶ ἐνδυμασίαν γόνος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας παρατηρεῖ ἤδη μετὰ προσοχῆς τὸν ἐν τῇ λέβητι παρασκευαζόμενον μυστηριώδη χυμὸν, εἰς ὃν ἴσως ἀνέμιξε καὶ δηλητήριο, εἰς δὲ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου του νομίζομεν, ὅτι ἀναγινώσκομεν τό: Mundus vult decipi, ergo decipiat!

1. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ε'. ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ (σελ. 81). Τοῦ νέου Ἐθνάρχου καὶ ἀρχηγοῦ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας τὴν εἰκὼνα προτάσσομεν ἐν τῇ παρόντι φυλλαδίῳ, πεποιθότες ὅτι οὕτως ἐκπληροῦμεν πόθον μύχιον τῶν εἰς τὸ πλήρωμα τῆς ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀνηκόντων ἀναγνωστῶν ἡμῶν. Ἐν ἀρχῇ ἐπίσης τοῦ φυλλαδίου εὐρήσει ὁ φίλος ἀναγνώστης τὰς δεούσας πληροφορίας περὶ τοῦ βίου τοῦ ἄρτι ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ Χρυσοστόμου ἀναβάντος Ποιμενάρχου.

2. Ο ΝΕΚΡΟΜΑΝΤΙΣ. Εἰκὼν ὑπὸ Α. Adamo (σελ. 85). Ὁ καλλιτέχνης Α. Adamo γνωστὸς καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιφανῶν ἔργων του φαίνεται ὅτι μετὰ τῆς περὶ τὸ χειρίζεσθαι τὸν χρωστήρα εὐφυΐας συνονοῖ καὶ γνώσεις πολλὰς καὶ ἀκριβεῖς περὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν χρόνων, εἰς οὓς μᾶς ἐπαναφέρει διὰ τῆς προκειμένης ὥραιας του εἰκόνης. Βλέποντες αὐτὴν ἀκουσίως, οὕτως εἰπεῖν, ἀναλογιζόμεθα τὴν ἐπίδρασιν ἣν ἀπὸ αἰώνων καὶ μέχρι τῶν νεωτάτων χρόνων ἐξήσκησαν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίαι, ὑποστηριζόμεναι ὑπὸ τῆς μὴ ἐκλείπουσας ποτὲ ἀγυρτείας.

3. ΕΑΡΙΝΗ ΖΩΗ. Εἰκὼν ὑπὸ Αἰμιλίου Σμιθ (ἐν σελ. 89). Ἡ πλήρης χάριτος αὕτη εἰκὼν παριστάνει τὴν ἀναγεννωμένην

καὶ ἀναθάλλουσαν φύσιν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ὅτε ὅλα τὰ δένδρα ἐξανθοῦντα καὶ καλυπτόμενα ὑπὸ πυκνῶν φύλλων ἀναπέμπουσιν εὐωδίαν, οἱ λειμῶνες καὶ οἱ ἄγροι καλύπτονται ὑπο ποικιλοχρῶν καὶ εὐόσμων ἀνθεῶν, χαρμόσυνα δὲ τὰ πτηνὰ μέλπουσι τὰ ὠραιότερα ἄσματά των ἐπὶ τῇ ἀνατολῇ ἡμερῶν θάλαπυς καὶ ζωῆς εὐεργετικῆς δι' ὅλα τὰ πλάσματα τῆς φύσεως.

4. ΔΥΣΚΟΛΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ (ἐν σελ. 92). Φοβερὰ πραγματικῶς καὶ ἀνυπόφορος εἶνε ἡ βάσανος, τὴν ὁποίαν ὑφίσταται τις κατὰ τὰ πρῶτά του βήματα εἰς τὸ μέγα καὶ εὐρὸ στάδιον τῆς παιδείας καὶ τῆς μαθησεως. Εἰς τοὺς χαρακτῆρας τοῦ παιδὸς βλέπομεν ἀντικατοπτριζομένην ὅλην τὴν ἀγανάκτησιν διὰ τὴν μὴ ἐπιτυχίαν τῆς λύσεως τοῦ ἀριθμητικοῦ προβλήματος καὶ ἴσως ὁ μικρὸς ἀναλογίζεται ἤδη, διὰ τί τάχα νὰ ὑπάρχουν σχολεῖα καὶ διδάσκαλοι καὶ τόσα δύσκολα προβλήματα. Ἐνθυμεῖται μετὰ βαρυαλγούσης καρδίας τὰ ἀθύρματα καὶ τὰ ἄλλα προσφιλῆ τῶν παιδιῶν του ἀντικείμενα καὶ δὲν εἶνε ἄπορον ἂν ἐπὶ τέλους, ἐν τῇ ὁρμῇ τῆς ἀχαλινώτου ἡλικίας του, ρίψῃ μακρὰν καὶ πλῆκκα καὶ κονδύλιον καὶ τρέξῃ ἔξω εἰς τὸν κῆπον, ὅπου τὸν ἀναμένουσιν οἱ ἄλλοι τοῦ ὁμήλικες.